

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HÄÄLEKANDJA

NR. 6

29. NOVEMBER 1934

I AASTAKÄIK

Trükiteöliste hoogne organiseerimine.

Ta liigub süiski! ...

Nü võib öelda üldtuntud sõnadega praeguse trükiteöliste organiseerimise kohta. Oli küll skeptikuid ja kõhklejaid, kes arvasid, et raske on viia trükiteölisti uuele organiseerimishoole. Oldi ju palju pettunud, paraku energiaga ja vallutatud lootusetusest. Kõikjal palk näivõrd madalale surutud, nagu seda ei ole veel olnud trükiteölistel. Streigi tagajärjed andsid end valusalt tunda ja raske oli tungida pettunud inimese lähedale ja kasvata temasse uut usku organisatsiooni.

Alles paar kuud tagasi lasti liikvele uus loosung — kõik trükiteölistised ühingutesse! Ja juba olemasolevate andmete najal kohtadel võib öelda, et igalpool keeb tegevus liikmete organiseerimisel. Rääkimata Tartust, kus organiseeritute protsent ulutub üle 70, on ka vähemad kohad jõudnud järele. Nü on üle 50% organiseeritud Narva, Rakvere, Viljandi. Pärnu lubab pea saavutada 90%-ni! Tallinn on juure võitnud ligi 40 uut liiget. Sellekohane tegevus ei ole aga veel kaugelt haripunktini jõudnud ja vast võime tuleval aastal rääkida, et organiseeritud on üle riigi 60%.

Aga liidul on veelgi ülesandeks astuda ühendusse vähemate kohtadega, kus on küll trükikodasid, kuid puudub side keskkohaga. Nü, näiteks, tuleb juhtida organiseerimise nooled Haapsalu, Kuresaarde, Paide, Keila, Võrru jm. Kuigi sealsetes kohtades on vast alla 10 töölise, ei tohi neid süiski organiseerimata jätta, sest liitudes organisatsiooni, tõstavad nad süiski liidu löögivõimet.

Meile, trükiteölistele, ei ole tarvis palju õpetada, mis tähtsus on ametiühingul. Seda on juba sest ajast peale teada, mil üldse hakkas töölislükkumine hoogu võtma. On seda tehtud tsaari ajal põranda all, tehakse seda tööd ka praegu palju vabamates oludes. Seepärast — seadku igauks endale nõudeks: puuduv 40% tuleb ühingusse tuua.

Palkade alandus Tallinnas

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükikoda Tallinnas on alates 27. oktoobrist s.a. alandanud töölise palku 10% võrra, põhjendades seda sellega, et muidu ei ole ta võimeline võistelda teiste trükikodadega. Palku tahteti alandada veelgi enam, umbes 15% võrra, kuid vastavate läbirääkimiste kaudu Tallinna Trükiteöliste Ühingu, jõuti kokkuleppele 10% palgaalandamisele. Ühtlasi oli trükikoja juhatus nõus kirjutama alla ka kollektiivlepingule töolistega, missugune puudus juba hulk aega. Nimetatud kollektiivleping on ainuke, mis trükiteölistel on veel järgi jäänud Eestis.

SISU:

Trükiteöliste hoogne organiseerimine.

Trükiteöliste puhkekodu maale.

Liidu rinnamärgi sünnivalud.

Eesti Trükiteöliste Liidu süünd.

(järg)

Liidu 15. a. juubel lähineb.

Organisatsiooniline elu.

Liidu juhatuse tegevusest.

Trükikodade võistlus Rakveres.

Naistöölistes, käed külge!

Tehnilisi juhiseid.

Kirjaladujaile tähelepanuks.

Mitmesuguseid teateid.

Pilte.

Trükitöölise puhkekodu maale.

Vanaduse ja invaliidisuse fondi toetamise asjas käis 23. oktoobril liidu esindaja K. Must, kes andis härra riigivanemale palve vastava toetuse saamiseks. Riigivanem tõstis üles muuhulgas trükitöölise kodu loomise küsimust, mille vastu ta erilist huvi tundis. Eriti meeldis talle see, et trükitöölised olid asunud juba vastava kapitali kogumisele. Seejärel lubas ta omalt poolt vastu tulla trükitöölisele, kui nad esitavad sellekohase palve tema nimele. Riigivanema arvates tuleks trükitöölistel luua endale teatud maakohat, kuhu nad võiksid paigutada oma töövoimetuid liikmeid ja töötuid, kui need tööprotsessist välja langevad.

Kuna tegemist on teatud väärtuse muretsemisega Liidule, siis ei saanud Liidu juhatus sellele ükskõikseks jääda, vaid esitaski sellekohase palve, millele järgnes vastava koha pakkumine. Meil kõikidel peaks selge olema, et kuigi meil oli mõeldud „Trükitöölise Kodu“ loomisele Tallinnas väärilise hoone näol, siis see ei takista meil vastava kodu loomist maal. Kui riik annab meile vastava maatüki ühes vastavate hoonetega, siis võime meie muuta selle maakoha tervistparandavaks asutiseks trükitöölisele, kes tahavad kuidagi looduses oma suvepuhkust veeta. Seal oleksid siis ettenähtud ka vastavad toad ja võimalused. Ühtlasi aga on meil invaliide, kes meelsasti veedaksid oma vanusepäevi kuskil vaikuses ja võiksid tegeleda kas või väikese aiapidamisega. See oleks niihästi neile kasulikum kui ka Liit oleks oma kohustusi töövoimetute vastu täitnud. Samuti ka töötud. On neid inimesi, kes küll invaliidid ei ole, aga oma kutsealal mitmesuguseil põhjusil tööd ei saa ja peavad linnades kuidagi viletsuses oma päevi veetma, kuna toetus on välja võetud. Nad võiksid siis maale asuda ja tegeleda seal, kuni avaneb neil uuesti võimalus tööle saamiseks. Maakohat tuleks luua muidugi majanduslikule alusele, et ta ennast ära taaks. Tervislikust seisukohast lähtudes, tuleks maakohat valida kuskile kaunimasse kohta, kus on metsa (männametsa) ja vett. Koht oleks mõeldud umbes 20 ha. On selge ka see, et maakoha korraldamiseks, eriti kui see antaks vast mõnest mõisa südamest, tuleks teatud kulusid teha remondi alal. Seetõttu vajaks selle koha korraldamine ka teatud

kapitali — kui palju, seda selgitavad edaspidised läbirääkimised põllutöoministeeriumiga. Siis tuleks arvestada sellega, et Liidule peaksid ühingu lubama teatud krediiti ükskõik missugustest fondidest, või üksikult laenates. Neid moodusi tuleks igatahes edaspidi arutusele võtta, kui selgub üldine olukord. Vast tuleb isegi kõne alla võtta „Trükitöölise Kodu“ fondist laenamise moodust, kuna sinna on juba kogunud umbes 2000-kroonine kapital. Kui Liidul tuleks sellega riskida, siis tuleks ühingutel siiski arvestada seda, et muidu võib see riigi poolt antav väärtus meile kaduma minna ja sel korral ei ole meie ikkagi midagi võitnud. Maja Tallinnas Liidule ikkagi veel olemasoleva rahaga ehitada ei saa, siin aga on Liidul avanemas juhus suuremat väärtust luua, mis kindlasti paisutab ETL bilanssi varanduste osas. Kindlasti annab aga küsimus end mitmeti korraldada, ilma et ühingu tarvitseks karta „Trükitöölise Kodu“ fondi summa kaotaminekut või seismajätmist. Liidul on ju palju kergem laenu teha vastava fondi vabastamiseks, kui tal on varandusena talu. Ühinguil paluti avaldada oma arvamisi:

1) kas ühinguid kiidavad liidu samu heaks nimetatud avalduse andmiseks riigivanema nimele, sest see küsimus on rahalise riisikoga seotud,

2) kas võivad nad toetuse määramisega talu kordaseadmist võimaldada, või lubavad koguni Liidu „Trükitöölise Kodu“ fondi summasid selleks kasutada,

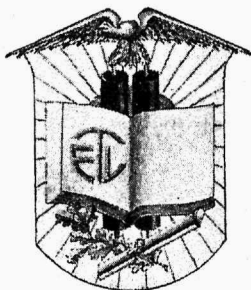
3) millised oleksid nõuded nimetatud maakoha kohta, kas ta peaks asuma sisemaal või kuskil Tallinna lähedal, et Liidu juhatusel võiks selge ülevaade olla ühingute arvamistest põllutöoministeeriumiga läbirääkimisel.

Kõigi nende küsimuste selgumisel saaks Liidu juhatus põllutöoministeeriumiga vastavat kokkulepet luua ja ühtlasi oleks ära hoitud ka võimalus, et Liidu vilokogu ei saaks sellise kokkuleppe kinnitamisel oma eitava seisukoha avaldada.

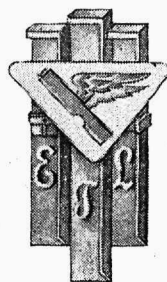
Ühinguid vastasid esitatud küsimustele jaatavalt ja hiljuti käisid A. Offenbach ja K. Must põllutöoministeeriumis vastavaid läbirääkimisi pidamas. Põllutöoministeerium oli esitanud 4 kohta, millest liidul tuleks üks endale valida.

Liidu rinnamärgi sünnivalud.

Liidu rinnamärgi küsimus on juba pikemat aega päevakorral olnud. Kavandeid tuli visalt ja raske oli valida vastavat rinnamärki, mis vastaks täiel määral trükitöölaliste nõuetele. Esitatud märgikavandite hulgas valis Liidu juhatus välja kaks enamvähem sobivamat rinnamärki. Üks oli esitatud Tartust A. Martini poolt ja teine Tallinnast A. Rebaseelt. Mõlemad kavandid otsustati esitada ühingutele seisukoha võtmiseks ja arvestamiseks.

A. Martini kavand.

A. Rebase kavand.

Ülalolev kavand on A. Martini poolt koostatud. Nagu kavandi valmistaja seletusest nähtub, on märk mõeldud valgest emailist tagapõhjaga, kuldpäikese ja kiirtega. Kaks musta valtsi on must email ja tagapõhjast kõrgemad ning veidi ümmarnad. Spindlid on hõbedased. Lahtilöödud raamat, mille ühel leheküljel Liidu nimetus üksiktahedest, teisel aga asutamisaasta — oksüdeeritud hõbe. Tähed kui ka aastaarv ei ole mitte sisse graveeritud, vaid väljapoole reljeefsed. Põhja kotkas, kes istub valtsi spindlitel, on omakorda paksem kui valtsid ja nende najal olev raamat. Tema rind ja pea ülatub ettepoole sirutatult üle raamatu. Ta on oksüdeeritud hõbedast ja hästi reljeefne. Tammeoks ja laudik on ka oksüdeeritud hõbedast ja hästi reljeefsed.

Nagu juba ülaltoodud seletusest näha, on märgi valmistamine väga palju tööndõudev ja seetõttu tema valmistamine läheb kalliks maksma. Võib arvestada umbes 4—5 krooniga tükk.

A. Rebase kavand on palju lihtsam. Märgi autor seletab tema kohta järgmist: ETL märgiks ei peaks mingil tingimisel olema Saksa trüki-

töölise liidu kulli tarvitamine. Meie ei ole ega ka taha olla Saksa provints. Samuti on ka värvihõõrumise vigurid juba ammu iganenud. Ma ei tea, kelle algupära on tiivustatud täht, kuid juba vanadel egiptlastel oli tiivustatud päikeskuul ja hiljem kui taheti midagi sümboolset luua tõusu ja ülevuse sihis, varustati need tiibadega. Kavand on mõeldud oksüdeeritud hõbedast, sinisel emailkilbil haljas hõbetäht, kuid see täht võib ka kuld või kullatud olla.

Liidu juhatus kaalus omalt poolt mõlemaid kavandeid ja leidis, et viimane kavand oleks vastuvõetavam ja tuleks ka odavam (2,5 krooni tükk). A. Martini kavand sisaldab küll kõiki trükitööstuse elemente, kuid on liiga kirju ja tema valmistamine on liiga keerukas ja kulunõudev.

A. Martini kavandit pooldab eeskätt Tartu Trükitöölise ühing. Ühing arvab, et see kavand on kenam ja kuna ühingul on kavatsus ligemal ajal oma lipp muretseda, siis tahaks ka tema selle rinnamärgi lipule asetada. Rebase märk aga ei sobiks lipule. Rebase kavandit ei pooldata Tartus üldse.

Narva trükitöölise ametiühisus seletab: Rebase kavand, millel on küll hea tähendus, ei ole siiski kohane ETL rinnamärgiks, küll aga ladu-jaile. Et liidus pole üksi ladujad, vaid ka köitjad ja trükkijad, siis peab rinnamärk ka vastav olema. Seda on Martini kavand. Mis puutub kotkasse, siis kui seda ei taheta, võiks selle asemel olla väga hästi eesti vapp või kaks eesti lippu spindlite otsas. Ka ettenähtud suurus on liiga väike, soovitame suuruseks võtta 20×30 mm.

Teisel seisukohal asub aga Valga

Eesti Trükitöölise Liidu sünd.

(Järg 2.)

12. aug. 1919 valib juhatus isegi kongressi saadikute kandidaadid: Jürgenson¹⁾, Kadak²⁾, Krais, Devis, Tohver ja Paul Treuman — milliste hulgast peab vanemate nõukogu valima 3 esindajat. Raamatuköitjate sektsioon annab ühe saadiku. Kongressi eeltööde suhtes otsustati moodustada komisjon, kuhu koopteerida Devis, Krais, Kadak, Kuthman³⁾ ja Tohver.

Ühingu peakoosolek 25. jaanuarist 1920. aastast, millest võttis osa 84 liiget, otsustab kongressi kokku kutsuma Tallinna, kuigi Tartu ametivennad tahtsid teda seal pidada. Kongressi ettevalmistuskomisjon valitakse ümber, kuhu kuuluvad F. Kadak, J. Kuthman, J. Ode, A. Devis ja raamatuköitjatest P. Napp.

Vahepeal on asutatud o.-ü. „Vaba Maa“ trükikoda A. Veileri juhtimisel, kuhu A. Devis läheb masinaladujate instruktoriks.

Veelgi 27. mail 1920. a. otsustab juhatus saata välja kongressi selgitustöö tegemiseks provintsis: Haapsallu ja Kuressaarde H. Viikmani⁴⁾, Viljandi ja Paide — R. Tohver'i ja Rakverre — Kilgi.

Juba hakkab ilmema terav lahku-

1) Praegu Viljandi trükitöölise ühingu ja liidu revkomi liige.

2) Hiljem o.-ü. „Võime“ köitekoja juhataja.

3) Nüüd ametiühingust loobunud mitmesuguste sekelduste tõttu.

4) Praegu Tartu Trükitöölise ühingu, oli trükikodade sekvestri ajal Narvas trükikodade komissariks.

osakond. Valga trükitöölised arvasid, et Martini kava on liiga „kirju“ ja selle juures nõuab palju valmistamise tööd. Iga liige ei suuda teda osta. See oleks üldine otsus Valga trükitöölise poolt, kuna üksikuid mõtteavaldusi võiks kirjutada ehk teisel. Viljandi trükitöölise ühing arvab, et vastuvõetav on Rebase kavand, kuid soovivat oleks, et tema lõplik väljatöötamine jäetaks mõne kunstniku hooleks. Ka Tallinna Trükitöölise ühingu juhatus asus A. Rebase kavandi pooldavale seisukohale ja Pärnu seisukoht on sama.

Siiski saavutati kõigi ühingute nõusolek viimati mainitud kavale ja liit otsustas selle kavandi kinnitada.

minek vaadetes osa liikmete hulgas. Enamus liikmete hulgas pooldab J. Kuthmani jt. poolt peetavat käremeelset tooni, kuna R. Tohver kui mõdukama vaatega, on tagaplaanile surutud. Juhatus koostab uue nimestiku kongressi saadikute, keda tahab 2. juunil peetaval peakoosolekul läbi viia. J. Kuthman kannabki peakoosolekul juhatusse seisukoha ette, mis nõuab ilmavaatelistel kokkuseatud kandidaatide nimestikku(!). See toob tüli majja. R. Tohver, olles valitud koosoleku juhataja Kuthmani abiks, teatab, et tema protesteerib säärase nimekirjade koostamise vastu ja astub juhataja kohalt tagasi; motiveerib enda protesti alusel, et koosoleku kutsed on päev varem saadetud välja, juhatus on kutsunud ainult omad poolehoidjad välja, et nimestikku soovitud vaimus läbi suruda.

Koosolijad valivadki 85 häälega juhatusse poolt ettepanud nimestiku, millesse ka R. Tohver oli sisse võetud, kuid oli end maha tõmmanud. Nii valiti kongressi saadikuteks: Kuthman, Vahter, Preast, Jürgenson, Ott, Viikman, Kilk, Sitsik, Tremann, Eri-lane, Gutman H., Antje, Teodor, Nurk, Andreas, Veelman. Raamatuköitjatest Napp ja Mikker.

Kandidaatide valimise järgi teatab R. Tohver, et tema loobub ka tariifikui ka kongressi ettevalmistuskomisjonidest. Alles peakoosoleku üksmeelse palve peale võtab ta oma teadaande tagasi.

Nii oli juba ette näha, millise ilme võtab eelseisev kongress, kuna valdav enamus saadikuid oli ette näha Tallinnast.

6. juunil astus kokku Eesti trükitöölise kongress. Huvi kongressi vastu oli suur — anti ju tol ajal suur tähtsus trükisõnale. Kongressile oli lubatud peale pealtkuulajate ka nõuandva häälega teiste organisatsioonide esindajaid — loomulikult olid kõik poliitilised parteid esitatud. Kongressi päevakorras oli referaat praeguse poliitilise momendi kohta, millega pidi selguma trükitöölise liikumise edaspidine suund.

Saadikuid oli 4 organisatsiooni poolt: 16 — Tallinnast, Tartust — 9, väikelinnadest — 6. Hääleõiguse-lisi saadikuid kokku 27. Kongress avati Kuthmani poolt leinamarssi ja Internatsionaaliga. Seejärele peale

Liidu 15. a. juubel lähineb.

Liit saab tuleval aastal 15 aastat vanaks. Tema esimene kongress peeti 1920. aastal juunikuus. Seepärast otsustas Liidu juhatus seda juubeliaastat vääriliselt pühitseda.

Kuigi veel on üksikasjaliselt määramata kõik üritused sel alal, on mõeldud sellele, et seks puhuks kutsumakse Tallinna kokku Liidu volikogu pidulikule istungile, millest osa võtta ka huvilistena Tallinna sõitnud trükitehnikud. Iistungil peetakse vastavad kõned ja osa võtma palutakse ka liitude esindajaid välismailt.

Seks ajaks on mõeldav ka välja anda Liidu tegevuse juubelinumber, milles oleksid avaldust leidnud tähtsamate Liidu tegelaste nii endisest tegevusest kui ka praegusest vastavad artiklid. Juubelialbum oleks mõeldud ka trükikida heal paberil ja rikkalikult illustreerituna.

Liit avaldaks ka vastava üleskutse kõigile trükitehnikutele, eriti pöördudes nende poole, kes veel ei ole leidnud teed organiseeritud trükitehnikute riigidesse.

Samuti korraldataks Tallinnas ülelinnaline pidulik koosolek, millele kutsutaks osa võtma kõiki Tallinnas töötavaid trükitehnikute ja kus esineksid kõnedega välismaa külalised. Ka mujal linnades, kus on Liidu osakonnad, korraldataks samasuguseid koosolekuid. Võib olla, saab neid koosolekuid siduda ka veel filmiettekannetega, mis käsitsid tehnikute elu, kuna vastavaid filme on saadud

mõningaid päevakorra punkte moodustati palgatariifide lõpliku väljatöötamise komisjon, kuna ei ühinetud R. Tohverit poolt väljatöötatud kavaga, leides selle liiga peremeestele soodsaks olevat. Nüüd asutakse poliitilise momendi hinnangule, kus asutakse poliitiliste voolude materdamisele. Algab Tallinna ametiühingute esindaja Tannebaum, nõudes kapitalismi riisimise üle parda heitmist. Iseisvate sotsialist J. Piiskari) kutsudes üles trükitehnikute sotsiaalse revolutsiooni teostamisele. Töerakonna esindaja J. Seljamaa²⁾ arvab, et sotsialismi juurde võib pääseda ka teisel teel. (Järgneb.)

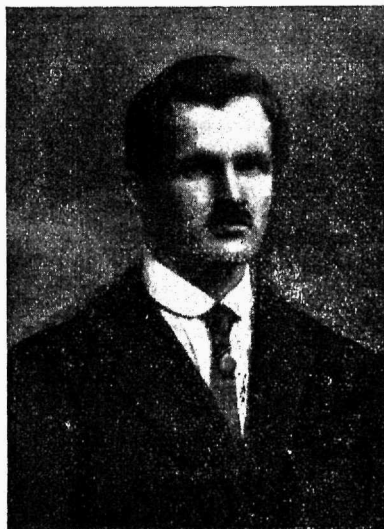
1) Praegu linna pandimaja abidirektor.

2) Praegu välisminister.

Rootsist ja Taanist sealsete ametiühingute väljaandel.

Võiks kõne alla tulla ka Liidu tegevuse ajalugu 15 aasta jooksul erilise raamatuna, mis püüaks valgustada Liidu tegevust ja olla õpetlikuks juhiks edaspidiste vigade ärahoidmiseks.

Ühingud peaksid aegsasti valmistama selle juubeli aasta vääriliseks austamiseks ja on soovitatav, et kõik trükitehnikud võtaksid seda oma südame asjaks ja võtaksid sõna juubeli vääriliseks kordasaatmiseks.

Praegune Rahvusvahelise Trükitehnikute Kutsesekretariaadi sekretär Hans Grundbacher asus ametisse 1925. aastal endise sekretäri Friz Verdan'i aasmele, kes suri siseelundite haiguse tagajärjel. Seega on Grundbacher püsinud sekretärina juba 9 aastat. Eesti trükitehnikute mäletavad Grundbacherit ajast, mil ta käis Eestis suure streigi aegu 1928. aastal.

AMEERIKA AMETIÜHINGUD.

Põhja-Ameerika Ühendriikide ametiühinguline elu on hoogsalt kasvamas president Roosevelti koodide najal. Võideldakse ametiühingute tunnustamise eest töandjate poolt, mis eriti ilmneb viimasest tekstiiltöölise streigist. Viimasel aastal on ametiühingute liikmete arv kasvanud 1.000.000 liikme võrra.

ORGANISATSIOONILINE ELU.

Tallinna ühing organiseerimisetöös.

Tallinna trükitehaste organiseerimine on aktiivseks muutunud. Hulk liikmeid on juurde tulnud näiteks riigitrükikojast. „Päevalehe“ trükikoja tööliste korraldati erikoosolek, kus selgitust andsid A. Offenbach ja K. Gern. Samuti peeti vastav koosolek „Ühiselu“ töölistele. Sellaseid selgituskoosolekuid jätkatakse ka edaspidi, kuna nad võimaldavad ära kuulata kõiki raskusi liikmete organiseerimisel ja mitteliikmete arvamisi ühingu kohta. Kui need koosolekud on läbi, siis mõeldakse kutsuda kokku veel ülelinnaline trükitehaste koosolek, kus arutatakse ikka samu küsimusi. Võib olla, ei jätku mõnel mitteliikmel julgust tulla kitsama ulatusega koosolekule, küll aga saab ta osa võtta kartuseta suurest koosolekust, millele sissepääs on igaühele võimaldatud.

Ei tarvitseks ka karta ettevõtjate survet töölistele, kuna praktika on näidanud, et ega keegi ettevõtja ei austa argu töölisi, vaid, vastuoksa,

kohtleb neid halvemini, kui mõnda endas teadlikku ja kutsealal küllalt kõrgel seisvat organiseeritud töolist. Pealegi on ju ettevõtjalgi selge, et organiseerimatuse tõttu on igal ettevõtjal võimalus hankida endale töolist igasugustel tingimustel. Seda kasutavad väikesed „poed“ eriti ohtralt, ja kuidas saaks suur trükikoda hinna mõttes näiteks võistelda väikese trükikojaga, kus ettevõtja maksab ladujale vast 8—10 krooni nädalas. Sellisel võistlusel ei ole ju piiri ja ettevõtjal on kasulik, kui igal pool maksaksid kindlad palganormid, mille alusel saab ettevõtja, kes mõtleb tulevikule, ka tööde kalkulatsioonid koostada. Neid kindlaid palganorme aga ei saa keegi muu maksma panna, kui organiseerunud trükitehastel ise. Seepärast üldise majandusliku elu normeerimiseks on ettevõtja huvitatud, et ka palgad oleksid ühtlased. Seda ise aga läbi viia ei ole nad võimelised vastastikuse võistluse tõttu.

Mõnda Rakvere tegevusest.

Teatavasti korraldati Rakvere osakond ümber. Varem asus ta osakonnana Tallinna Trükitehaste Ühingu juures, kuna nüüd aga ühingu juhatuse otsusega on Rakvere trükitehaste määratud usaldusmees, kelle ülesandeks jääb liikmetega side pidamine ja liikmemaksu kasseerimine. Ühingu usaldusmeheks on praegu Richard Tänav.

Osakonna kaotamisest ei ole Rakverel suurt kahju tekkinud, vast on see isegi sealsetele töölistele asjaajamise tööd vähendanud, kuna nüüd ei tarvitse mitmeliikmeline juhatust koos käia ega ka iseseisvat raamatupidamist korraldada. Kõik summad saadetakse aegajalt ühinguale, samuti tasub ühingu ka abivajajatele vastavad summad välja.

Organiseerimise alal võiks märkida, et Rakvere on mitmeti ees teistest kodumaa ühingutest. Üldiselt on Rakveres kokku trükitehastel töötajaid paarikümne ümber. Neist on ühinguusse organiseerunud 12 liiget

— millede hulgas 2 töötut. Ülejäänutest mitteliigetest on 4 köitjat — naistöolist — ja 4 ladujat. Nagu sellest näha, on Rakveres organiseeritud 60% ühinguusse. Ei ole võimatu et ka ülejäänud mitteliikmed suudetakse ühinguusse tõmmata, milline on läbiviimata aga seetõttu, et neist mitteliigetest on ka neid, kes on omad liikmemaksud korratusse jätnud ja seega väljalangenud. Rakveres on kaks trükikoda. Mõlemad trükikojad võistlevad omavahel nii hindade kui ka palkade alandamiseks. Kahtlane on küll, kui kaua nad suudavad sellise meetodiga läbi saada, mis kaugeltki terve nähe ei ole. Siin peaks trükikodade omanikel küll rohkem taipu olema ja omavaheline võistlus ära jätma, kuna palkade alandamisega ei saada ju ometi tööliselt head tööd nõuda, mille all aga kannatab tööde kvaliteet. Palkade alandamine on aga neil selleks, et saaks tellija tööd võimalikult odavamini täita ja see

Pärnu organiseerib kuni 90 protsenti.

Pärnu Trükitöoliste Ühingu juhatust otsustas käesoleval sügisel asuda energiliselt ühingu elutamisele, mis hiljutise streigi möödudes oli lõpukamas.

Peale ebaõnnestunud streigi, olid inimesed suuremalt jaolt pettunud ning siis ka seletatav esimeses pahameele tuhinas ühingust eemalejäämine.

Nüüd, mõne hea aasta möödudes, suudavad jällegi kõik kainelt mõtlejad öieti seisukorrrast aru saada ning heameelega tulevad uuesti trükitöoliste ühisesse perre.

Pärnus on seni ühingusse uusi liikmeid vastu võetud üle kümne ning

organiseerimistöö on alles hoogsalt käimas. Nüüd ühingusse võetud liigete arv on Pärnu kogu trükitöoliste arvust umbes 40%. Loota on aga veelgi nii mõnegi inimese liikmeks astumist ja kui kestab Pärnu trükitööliskonnas sarnane huvi asja vastu, nagu on seda momendil, siis pole vaja liialdada, kui öelda, et peatselt on Pärnus 90% trükitöolistest koondunud oma kutseühingusse ning ülejääva 10% seas on ka enamus õpilased.

Pärnu trükitöölised lähevad ühiselt edasi, sest ees ootas meid eluvõitlus, aga ühenduses on jõud ning seda jõudu me vajame, sest tuleviku töö on meie teha!

Valga pühitses juubelit.

Tartu Trükitöoliste Ühingu Valga osakond on teetsenud juba 15 aastat. Nagu kunagi väikesed provintsiühingud, nii ka Valga osak., ei või just öelda, et oleks suudetud midagi erilist ära teha ehk korda saata. Kõige suurem takistaja arenemiseks ja teotsemiseks on muidugi see, et ei ole ruume, ja kui nad ka oleksid, siis ei jõuta neid oma vähese liikmete arvu juures ülal pidada. Kuid tervitatakse nähteks on siiski juba see, et ta on jõudnud püsida ikkagi koos kõige selle peale vaatamata.

Käesoleva aasta 5. oktoobril pühitseski T. T. Ü. Valga osak. oma 15. aastapäeva. Kuna harilikult küll sarnaste tähtpäevade pühitsemisest

võtta võistleja trükikoja nina alt ära. Kui kaua aga sellase süsteemiga jõutakse, võib juba sellest näha, et pea jõutakse hädaabitöölise palkade normideni ja viimaks tuleks ehk trükikojal endal juure maksta töödele, et aga tellimist täita.

Praegu rakverlastel ruume ei ole, kuna sellase vähese liikmete arvuga ei suudeta ruume pidada ja korras hoida. Võib olla tulevikus, kui olud lahedamaks muutuvad, avaneb ehk võimalus Rakveres ka vastavad ruumid üürida, kus siis liikmed koos saaksid käia. Praegu makstakse ladujatele palga 9 krooni ja rohkem nädalas. Kogu Rakvere peale on olemas „Ühistrükikojas“ ka üks ladumismasin.

tagasihoidlikult mööda minnakse ja 15. aastapäevale kuigi suurt rõhku ei panda, ei võinud Valga seda siiski teha ja püüdis siiski näidata, et ta elab, ja julges isegi paluda oma aastapäevast osa võtma E. T. Liitu ja oma emaühingut — Tartut. Tartust oligi kohale sõitnud Tartu ühingu sekretär J. Jääger, kuna telegrammi teel soovisid õnne E. T. Liit ja Tallinna Trükitöoliste Ühingu Valga os. 15. aastapäevaks. Ning ülevas tujus ja lõbusas meeleolus oldi koos veel, kui kellaosuti näitas juba kaugel üle kesköö.

Mis puutub Valga tööoludesse, siis on need viimasel ajal ka Valgas, kus muidu olukorda kõigiti rahuloldavaks võis pidada, halvaks muutunud. Aastaid tagasi võis Valga uhke olla, et tal ei olnud paljude aastate kestel ühtegi töötut trükitöolist, ja kui teinekord tööhooaegadel töölisi tarvis oli, siis pidid ettevõtjad neid väljastpoolt hankima.

Aruanne Sekretariaadile.

Liidu juhatus saatis hiljuti Rahvusvahelisele Trükitöoliste Kutsesekretariaadile aruande Liidu tegevusest alates 1931. aasta lõpust. Nagu aruandes märgitakse, on Liidu tegevus viimasel aastal paranenud, lootusetuse meeleolu peale ebaõnnestunud streiki hakkab juba kaduma ja ühingud hakkavad avaldama juba aktiivsemat tegevust. Ühtlasi tänati sekretariaati võlgnevate liikmemaksude kustutamise eest.

Uued töötute toetamise normid Viljandis.

Viljandi Trükitöölise ühing pidas 28. okt. 1934 pooleaasta peakoosolekut. Juhatas *Joh. Laos* ja *E. Lään*. Protokollis *Arn. Kiss*.

Pooleaasta aruandega jäädi rahule. Rahaline aruanne 1934. a. I pool bilanseerub Kr. 176,06 peale. Tegevuskapitali oli Kr. 2593,13, millest ETL'le võlg mitmesuguste summade arvel on Kr. 798,82 ja liikmetele antud laenu arvel Kr. 464,47. Nagu sellest näha, on ühing annud suurel määral laenu liikmetele. Kultuurtoimkonna aruande esitas *Osv. Geshel*, ühingu laekur. Kinnitati töötaolu abirahade normid: I kategooria saab 9 kr., II — 8, III — 7, IV — 6 ja V kategooria — 5 krooni. Nagu

sellest näha, on abirahade normid töötaolu puhul võrdlemisi suured ja kaugelt üle suurimate ühingute omadest. Kuidas nende normidega tulevikus läbi tullakse, jääb küsitavaks.

Ühing otsustas liikmeid kinnitada surmajuhuste vastu vähemalt Kr. 1000,—, mis on uueks mooduseks senises ühingu praktikas. Võimalik on see aga seetõttu, et Viljandis on kõigest 14 liiget ja kinnitussumma ei tõuse koormavaks kassale. End. kassahoidja oli palunud 300 laenu, mille vastu andis vekslid tähtpäevaga 1. veebruar 1935. Otsustati laen kinnitada. Koosolekust võttis osa 7 liiget.

Narva elust-olust.

Narva linna tööliskond on võrdlemisi vähe organiseeritud, tänu sellele, et seal käisid aegade jooksul mitmed tuuled läbi. Need tuuled ja tormid olid seevõrra tugevad, et kui varem Narva tööliskond oli võrdlemisi hästi organiseerimise alusele asunud, nüüd jättis virelema ja kiratsema ainult nõrgad ametiühingud.

Esimesena toibuma on hakanud trükitegijad. Ka nende ametiühing lagunes ja liikmed valgusid laiali, ilma et kellegil oli tahtmist uuesti organisatsiooni ülesehitada. Nii kestis see 1928. aastast kuni läinud aasta lõpuni. Siis hakati mõnede aktiivsete tegelaste mõjul uuesti ühingu elluäratamise katseid tegema. Töö oli eriti seetõttu raskeks muutunud, et inimesed olid pettumuste ja jõuetuse küüsis — igaüks vaatas kuidas ta ise läbi sai. Teistega polnud neil midagi ühist.

See kõik aitas aga kaasa selleks, et palgad suruti äärmiselt alla ja trükitegijate palk on kujunenud häbi-väärt madalaks trükikunsti nõudeid arvesse võttes.

Ei olnud siis ka muud teha, kui uuesti liituma hakata, sest ühisel jõul on kergem võidelda enda palgatingimuste eest. Iseloomulikuks on kujunenud nähe, et ühingu ümber on koondunud nooremad tegelased, kuna vanad ühingu liikmed hoiavad end ühingu eemale ja isegi vastukihustööd teevad. (!) Loodetavasti suudavad aga nemadki sellest pettunud tundest üle saada ja liituvad

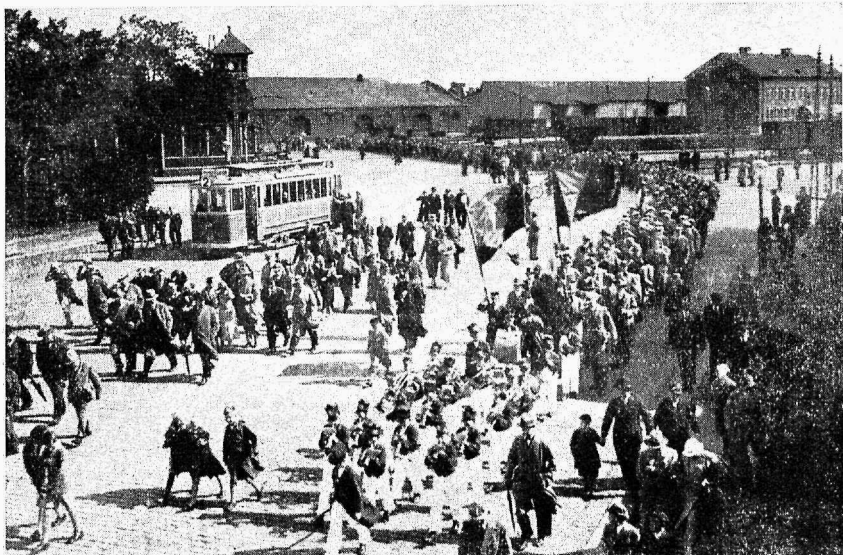
ühinguga. Noortel on aga küllaldaselt taht ja usku enda asjasse ja see peaks ühingu võidule viima.

Praegu on ühingu ümber koondunud ligi 60% Narvas asuvaid trükitegijaid. Organiseeritud liikmeid on Minise, Grigorjevi ja „Põhja-Eesti“ trükikodadest. Ainult „Põhja Kodu“ tööliskond ei ole veel annud ühingu liikmeid.

Tööd on näha rohkem kui harilikult. Ajalehti trükatakse Minise trükikojas kolm — „Uus Alutaguse Teataja“, „Narvski listok“ ja „Ruskoje Slovo“. Minisel on ka üks ladumismasin. Raskusi teeb aga paljude kättesaamine, sageli on mõnel 4 nädala palk saamata.

Uus ühing on katsunud eeskätt enda olemist kindlustada. Seetõttu käis intensiivne organiseerimistöö kohtadel. Nüüd püütakse kooskõlastada ühingu tegevus liiduga ja arvatavasti lähemal ajal võetakse aluseks liidu normid liikmemaksude alal, sest seniini oli liikmemaks ainult 1% ja selle rahaga mingit tegevust elustada ei saa. Kassas on kogunud umbes 70 krooni.

Jaauarist peetakse ühingu peakoosolek, kus valitakse ka uus juhatus. Arvatavasti jääb vana juhatus edasi ametisse, kuna ta on väärikalt ja jõudsalt aidanud Narva trükitegijate organiseerimist. Seks ajaks vast leiavad vanadki, ühingu eemalolijad, liikmed tee uude ühingu, mis oleks trükitegijate olemasolu kindlustamiseks hädatarvilik.

Taani trükitöölised korraldasid sel suve lõpul külaskäigureisu Rootsi trükitööliste juure. Pildil sel puhul korraldatud rongikäik liikumas Stokholmi rahvaparki.

LIIDU JUHATUSE TEGEVUSEST

Sekretäri ringsõit.

Vastavalt liidu juhatuse otsusele, oli liidu sekretär A. Offenbach külastanud Narva ja Rakveret, kus ta pidi korraldama organiseerimise alasse puutuvaid küsimusi. Kuna Narva ei olnud seni veel täisõiguslik liige, siis tuli selgitada see küsimus. Nüüd on Narva ühingu juhatuse otsustanud võtta omaks liidu kongresside poolt määratud normid ja liikmemaksu kategooriad, loobudes senisest 1% liikmemaksust. Pealegi on see maks niivõrd väike, et sellest laekuvate summadega ei ole mõeldav tulevikule midagi rajada. Kassas oli seniajani ülejääki vaid 70 krooni.

Nagu sekretäri aruandest selgub, on seisukord nii Narvas kui ka Rakveres küllalt lootustandev ja tänu aktiivsete tegelastele, võidakse seal palju saavutada.

Invaliidsuse fondi asjus.

Nagu juba eelmises „Trükitöölise“ numbris kirjutasime, oli Liidu juhatus pööranud teedeministri poole palvega, toetada riigisummadest vanade ja invaliidsuse fondi 1000 krooni suuruses, kusjuures selle summaga loodeti veel ka töötuid toetada. Teedeministeeriumist saabus aga eitav vastus Liidu palvele, põhjendusega, et ministeeriumil puuduvad sellekohased summad eelarves.

Seepärast oli Liidu juhatus pööranud uuesti sama palvega härra riigivanema poole, kelle juures käis esitamas sellekohast palvet Liidu esindaja K. Must. Härra riigivanem oli heatahtlikult suhtunud sellesse palvele, kuid teatas, et ka temal puuduvad sellekohased summad. Siiski lubas ta omalt poolt uuesti läbi rääkida teedeministriga ja püüda leida soovitud summat.

Märgukirja esitamisel tuli kõne alla ka trükitööliste puhkekodu küsimus, mille vastu riigivanem elavat huvi tundis ja soovitas Liidul esitada sellekohase palve tema nimele vastava kodu loomiseks. Selle kohta võtame sõna pikemalt teisal.

Trükikodade võistlus Rakveres.

Viimasel ajal on Rakveres kahe töötava trükikoja vahel käimas õige äge võistlus tööhindade ja tööhankimise suhtes. Eriti mustade ja lubamatute võtetega on esile tulnud n.n. „Rakvere Ühistrükikoja“ juhataja hr. S., kes püüab igapidi oma võistlejat, teist trükikoda, maha teha. Muuseas levitas ta oma töötellijate seas hiljuti õige tibatillukesi lendlehti, milledest üks ka nende ridade kirjutaja näppu juhtus, milles öeldakse, et ärge viige oma töid teise trükikotta, seal on kõverad tähed, tööd valmistatakse *kodumaa* paberil jne. Muidugi pole see meie, tööliste, asi, kuidas ja milliste võtetega härrad peremehed oma tööstusele reklaami teevad ja üksteist mustavad.

Aga kahjuks ei jäta „Ühistrükikoja“ juhataja hra S. teises, s.o. A. Palgi trükikojas töötavaid töölisi puutumata, mustates neid, et need ei oskavat tööd teha jne. Nii olevat ta ühe kohaliku rätsepatöösturi hra M. vastu öelnud, et Palgi trükikojas pole trükitoölised, vaid „rätsepad“. Hra M., tundes end ja oma ametiala haavatud olevat, vastanud, et mina olen kaua aega rätsepatööga endale leiba teeninud ja leian, et sellega pole teil kohane teisi inimesi söimama hakata. Siis hra „ärijuht“ hakanud punastades ja kogeldes vabandama. See on ainult üks näide sellest, kuidas hra S. püüab teises trükikojas töötavaid töölisi maha teha ja seda tehakse järjekindlalt.

Naistöölised, käed külge!

Ehkki viimastel aastatel naistööliste arv, võrreldes sõja- ja sõjajärelaastatega, on suuresti langenud, võib siiski peaaegu igas trükikojas leida vähemal arvil naistöölisi, kes töötavad peaaegu kõigil tööaladel, mis seotud trükitööga, nagu pealepanijad, valtsijad jne. ja väiksemates, eriti provintsilinna trükikodades, kus ajalehe ladumine sünnib käsitsi, moodustab naistöölise hulk isegi suurema protsendi kui meestöölised ja seda just eriti seepärast, et nad lepivad vähema palgaga kui meestöölised. Ja nii nad rühivad kõrvu meeskolleegiga päevast-päeva, kuustkuusse ja aastast-aastasse, kogudes oma peremeeste mammonat. Kuid mispärast on see nii? Öieti ei tohiks ju mees- ja naistöölise palgatingimustes, sel juhul kui nad töötavad ühesugustel aladel, olla mingisugust vahet. Ja käitumine naistöölisestega jätab ka palju soovida, eriti n. n. „meistrite“ poolt. Mõni „meistritest“ armastab tihti teha igasuguseid „ilusakõlalisi“ nimetusi, mida trükimust ega paber ei kannata. Härrad „meistrid“, jätke selliste märkuste tegemine. Teadke, et oleme kõik ühesugused palgatööorjad, nii mees- kui naistöölised. Ja seepärast ei tohiks meil olla mingisugust põhjust selliste rumalate märkuste tegemiseks.

Tohiksin naistöölisetele panna ka südamele, et nad võtaks rohkem osa ametiühingulisest tööst. Seni on see kandunud peaaegu ainult meestel. Praegu pole vist meil ühtegi trüki-

tööliste ühingut, kus juhatuse liikmeks oleks mõni naistöoline, näib, et naised on ühingute juhtivatest kohtadest hoopis kõrvale jäänud ja see pole kiituseks neile.

Naistöölised! Ärge olge nii tagasihoidlikud, ükskõiksed ametiühingulise liikumise vastu. Teadke, et olete samuti osa tööliklassist, ja seepärast ärge lööge käega, vaid asuge aktiivselt organiseerimistööle. Näidake, et olete sama võimelised teotsema ametiühingulises töös, nagu olete seda masinapukil ja kirjakasti taga ja uskuge, see on kasuks ainult teile endile. Pange hoolega tähele ühingutes seni tehtud töö tulemusi, ja kus märkate vigu ja puudusi, tehke seda avalikuks, aidake parandada, mis on viltu ja logisema lõonud; ärge olge pessimistid, norutajad, vaid aktiivsed, teovõimsamad, kui seda on seni olnud mehed. Ärge unustage ka oma ajakirja „Trükitoölist“, kirjutage kõigist ühingute tegevusest. Selleks edu ja jõudu!

Edukas tegevus Tartus.

Tartu Trükitoölise Ühingu era-korraline üldkoosolek peeti 28. oktoobril 1934. Koosolekut juhatas N. Stamberg, protokollis J. Jääger. Koosolekul oli arutusel rida küsimusi. Nii otsustati loobuda ühingu liikmetele puudetellimisest metsast, kuna turul on puude hinnad odavamad. Aruande all selgub, et ühingul on liikmeid 143, seega on sel

Tehnilisi juhiseid.

K. Vainula.

„Trükitöölise“ eelmises nr-is avaldab A. Teiman pealkirja all „Laduja pisimuresid“, rea juhiseid ning soove mõningate ladutehniliste (õigemini ortograafiliste) küsimuste kohta, ühtlasi avaldas soovi, et neid küsimusi arutataks trükitööliste koosolekuil. Arvan, et see soov on ülearune, kuna nende küsimuste kohta on kehtimas juba kindlad juhised, mida ladujail tuleb vaid ära õppida ja siis vankumatult nende järgi töötada. Avaldan allpool need juhised üldiseks teadmiseks.

1. Jutumärkide asetuseks.

Kui jutumärkides on ainult lause osa (üks või rohkem sõnu), siis seisab kirjavahemärk jutumärgi järel. Näit.: *Lugesin täna Ed. Viide romaani*, „*Maktra sõda*“. *Kust tuleb sõna*, „*raamat*“, *on paljudel teadmata*. *Varas saadeti vanglasse*, „*ametipuhkusele*“. „*Postimehe*“, *eesti vanima ajalehe toimetuse asub Tartus*. *Seal on ta jälle oma*, „*ma ei tea*“-ga!

Kui aga jutumärkides on kogu lause (harilikult otsene kõne), siis seisab kirjavahemärk jutumärgi ees. Näit.: „*Kus sa olid?*“ *Isa ütles*: „*Ma sõidan homme linna*.“ *Hüüdega*: „*Mu laps, mu laps!*“ *tormas ahastav ema põlevasse majja*. „*Kust tuleb sõna*

aastal juure võidetud 27 uut liiget. On kutsutud ellu spordi-, laulu-, näite-, male- ja kaberingid. On tellitud hulk tehnilist kirjandust.

Kassa aruanne 1. jaan. kuni 30. sept. 1934, näitab bilanssi kr. 2164,37. Kavatakse korraldada „Bürgermusses“ vana-aasta õhtu pidu vastava eeskavaga, kusjuures loodetakse endi jõududega eeskava täita. Otsustati ülekanda ühingu juures kogutud majafondi summad liidu vastava fondi arvele.

Määrati kultuurtoimkonnale krediiti 100 krooni ja raamatukogu täienduseks 150 krooni.

A. Assor kandis ette referaadi „Enesearendamisest seltsk. tööks“, kusjuures referent käsitas nooremate liikmete ettevalmistust ühingu juhtimise tööst osavõtmiseks. Otsustati ellukutsuda enesearendajate ring, mis jäeti kultuurtoimkonna hooleks.

„*raamat*“?“ *küsis õpetaja*. (Viimases lauses tuleb tähele panna kahekordseid jutumärke: esimene käib sõna „*raamatu*“ kohta ja seisab küsimärgi ees, teine käib kogu otsele kõne kohta ja on seepärast küsimärgi järel.) *Läbi öise vaikuse kõlas äkki meeleheitlik*, „*appi!*“. (Selles lauses kuulub hüüumärk jutumärgistatud sõna „*appi*“ juurde, seepärast seisab jutumärgi ees; lõpp-punkt kuulub aga kogu lausele ja seisab jutumärgi järel.)

Kui otsesele kõnele järgneb lause, mis väljendab, kellelt otsene kõne on öeldud, siis nende kahe lause vahel esinev koma pannakse jutumärgi järele. Näit.: „*Ma täna ei tule*“, *vastasin talle*. „*Siin järves*“, *vastas kalur*, „*on palju ahvenaid*“.

Kui aga koma kuulub otsesesse kõnesse, siis pannakse ta jutumärgi ette. Näit.: „*On võimalik*“, *ütles ta meile*, „*et me veel täna sõidame*“. Siin kuulub esimene koma otsesesse kõnesse, s. o. koma peab siin niikuinii olema ka ilma vahelausetähe. Vrd.: „*On võimalik*, *et me veel täna sõidame*“.

Kui jutumärkide vahel seisab sõna või lause on suletud klambresse, siis pannakse klambriid väljapoole jutumärke. Muidu on aga klambrite kohta kehtivad samad juhised, mis jutumärkidegi kohta eespool toodud.

2. Kirjavahemärgid ermistuskirjade*) tarvitamise puhul.

Kui mingis tekstis tuleb terve lause ermistada mõne erilaadse kirjaga (näit. kursiiv, pooljame jne.), siis on loomulikult ka kõik selle lause juurde kuuluvad kirjavahemärgid samast ermistuskirjast, millest terve lausegi.

On aga mingis tekstis ermistatud ainult üksik sõna, siis tuleb kirjavahemärgid laduda ainult sel puhul ermistuskirjast, kui need märgid kuuluvad ainult selle ermistatud sõna juurde, ega mitte kogu lausele. Muud kirjavahemärgid tuleb laduda ikka tekstikirjast, sellele vaatamata et nad ermistatud sõna kõrvale juhtuvad.

(Järgneb.)

*) ermistuskiri = Auszeichnungsschrift.

Kirjaladujaile tähelepanuks.

Liidu kirjastusel ilmus 1931. aastal Karl Bolshakovi poolt koostatud „Käsiraamat Kirjaladujaile“. Seda raamatut trükiti 1000 eksemplari ja müügihinnaks oli määratud 4 krooni. Nagu nüüd kokkuvõttes näitavad, ei ole raamatu müük kuigi hästi edenenud ja laos on palju raamatuid nii üksiklehtedena kui ka poogitud. Raamatu levikut on takistanud arvatavasti kõrge hind ja seetõttu võttis Liidu juhatus viimasel koosolekul arutusele ka raamatu levitamise küsimuse. Raamatu aruanne näitas teatud kokkuvõtete järele järgmist:

Tulusid oli:

Ühingutelt raamatu kirjastamise avantsiks . . . Kr. 165.—
Müügist ja mujalt saadud „ 1062.40

Kokku Kr. 1227.40

Kulusid aga samal ajal:

Raamatu trükkimine . . . Kr. 1286.41
Peale selle veel umbes 300 krooni kulu, mis volikogu otsusel kustutamisele kuulub. Laos aga oli samal ajal 242 poogitud raamatut, 500 eksemplari pookimata ja müügil raamatu-

kauplustes 75 eksemplari. Nagu ülaltoodust nähtub, on puudujääk umbes 360 krooni suuruses kaetud küllaldaselt määralt laos olevate raamatutega. Seetõttu võis Liidu juhatus täie rahuga asuda raamatu hinna alandamisele ja Liidu juhatus otsusega määrati raamatu väljamüügi hinnaks senise 4 krooni asemel võõrastele 2 kr. 50 s., liikmetele 2 krooni brošeeritud raamatu eest. Üksikvihud müüakse edaspidi liikmetele 10 sendiga ja võõrastele 15 senti. Kui ka selle hinnaga läheks vast ainult osa raamatuid, oleks liidu puudujääk juba kaetud ja ülejäänud raamatud moodustaksid juba Liidu kirjastuse puhaskasu.

Liit juhtis ühingute tähelepanu sellele ja palus, et ühingud astuks samme raamatu edukamaks propageerimiseks, kuna see hind on juba küllalt madal ja võimaldab igal trükitöölisel endale muretseda. Raamat on heal paberil trükitud ja 252 lehekülge suur, kusjuures on rikkalikult illustreeritud.

Veel rinnamärgi asjus.

Neil päevil saatis E. Trükitöölise Liit kõigile ühingutele tutvumiseks kavandeid kavandatava trükitöölise rinnamärgi kohta.

A. Rebase kavand — kolm laudikut püsti, millistele asetatud kolmnurk, nurgad ovaalsed, ja selle keskel tiibadega trükitõht, on ju omapärane rinnamärk, kuid siiski paistab, et neid laudikuid on liiga palju ikka — tervelt kolm tükki. Ennem ehk võiks olla kolm trükitähte kõrvuti, otsad ülespoole ja muidugi niimoodi, et ka tähtede pildid sealjuures nähtavale tuleks ja moodustaksid ETL, ilma et neid tähti tarvitseks laudikute peale graveerida, nagu see praeguse kavandi juures on mõeldud, kuna laudik võiks selle tähe otstarvet täita mis kavandis on ette nähtud.

Mis puutub teise kavandisse — A. Martini oma — siis on see liiga keeruline. Olgugi, et temas on ära toodud kaugelt rohkem trükitöö alasse puutuvaid esemeid.

Minu arvates peaks trükitöölise rinnamärk olema äärmiselt lihtne, kuid sealjuures mõjuv ja juba esimesel vaatlemisel tõstma esile oma tähenduse igale trükitöölisele.

Jo Li.

Kalliks läinud koma.

50 aasta eest oli Põhja-Ameerika Ühendriikides antud välja kunstvõi ja taimeõlide seadus. Ametnik, kellel lasus töö seaduste trükkimisel, oli kogemata tööhoos ühe koma valekohale asetanud, mis aga seaduse juures omas suure tähtsuse. Seadus ilmus trükist ja keegi ei tulnud selle peale, et tekstist viga otsida, kuni mõne aja eest leidis keegi firma — Southern Nut Product Company — vea üles, keeldudes koma tõttu kõrgendatud maksu maksmast ja nõudis riigilt koguni selle vea tõttu rohkem sissekasseriitud summad tagasi. Asi läks kohtusse, kus summa nimetatud firmale välja mõisteti. Koma läks aga riigile maksma 9 miljonit dollari (ligi 30 miljonit Eesti krooni).

Väljaandja: Eesti Trükitöölise Liit.

Vastutav toimetaja: A. Offenbach.

Kirjas! o.-ü. „Täht“ trükk. Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31. 1934

